

Yttrande från Europeiska datatillsynsmannen om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om upphävande av rambeslut 2004/68/RIF

(2010/C 323/02)

EUROPEISKA DATATILLSYNSMANNEN HAR AVGETT DETTA YTTRANDE

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt, särskilt artikel 16,

med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grund-läggande rättigheterna, särskilt artikel 8,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning 45/2001/EG av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behand-lar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter⁽²⁾, särskilt artikel 41.

HÄRIGENOM FRAMFÖRS FÖLJANDE

I. INLEDNING

1. Den 29 mars 2010 antog kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om upphävande av ram-beslut 2004/68/RIF⁽³⁾ (nedan kallat *förslaget*).
2. Avsikten med förslaget är att upphäva ett rambeslut som antogs den 22 december 2003, på grund av vissa brister i denna tidigare lagstiftning. Den nya texten skulle förbättra bekämpandet av övergrepp mot barn när det gäller följande aspekter: kriminalisering av allvarliga former av övergrepp mot barn exempelvis i samband med sexturism som inne-fattar barn, skydd av barn som saknar medföljande vuxen, brottsundersökningar och samordning av åtal, nya IT-rela-terade brott, skydd av offren samt förebyggande av brott.
3. När det gäller målsättningen att förebygga brott skulle ett verktyg kunna vara att begränsa tillgången till barnporno-grafi på Internet.
4. Europeiska datatillsynsmannen har noterat förslagets hu-vudsyfte. Datatillsynsmannens avsikt är inte att ifrågasätta

behovet av att inrätta ett bättre ramverk med lämpliga åtgärder för att skydda barn mot övergrepp. Han vill ändå betona att vissa av åtgärderna i förslaget, såsom spärr-ning av webbplatser och inrättande av telefonjourer, påver-kar de grundläggande rättigheterna till privatliv och upp-giftsskydd för de berörda personerna. Datatillsynsmannen har därför beslutat att lämna detta korta yttrande på eget initiativ.

II. ANALYS AV FÖRSLAGET

5. Frågan om uppgiftsskydd avser två aspekter i förslaget som inte är specifika för bekämpandet av övergrepp mot barn, utan gäller alla initiativ som syftar till samarbete inom den privata sektorn för att bekämpa brott. Frågorna har redan analyserats av Europeiska datatillsynsmannen i olika sam-manhang, särskilt när det gäller kampen mot olagligt inne-håll på Internet⁽⁴⁾.
6. I förslaget behandlas de två aktuella frågorna i skäl 13 och i artikel 21. De kan beskrivas på följande sätt:

II.1. Internetleverantörernas roll när det gäller spärr-ning av webbplatser

7. I förslaget anges två möjliga alternativ för att spärra till-trädet från unionens territorium till Internetsidor som kon-staterats innehålla eller sprida barnpornografi: mekanismer för att göra det lättare för de behöriga rättsliga myndighe-terna eller polismyndigheterna att beordra att sådant till-träde spärras, eller frivilliga åtgärder från Internetleverantö-rer för att spärra Internetsidorna på grundval av uppföran-dekoder eller riktlinjer.
8. Europeiska datatillsynsmannen ifrågasätter kriterierna och villkoren som leder till ett beslut om spärrning: Även om han kan stödja åtgärder som vidtas av polis eller rättsliga myndigheter inom en väl definierad rättslig ram hyser han starka tvivel när det gäller rättssäkerheten om spärrningen genomförs av privata aktörer.

⁽⁴⁾ Europeiska datatillsynsmannen har framför allt lämnat följande ytt-randen som innehåller kommentarer som även är relevanta för detta initiativ:

— Yttrande från Europeiska datatillsynsmannen av den 23 juni 2008 om förslaget till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett flerårigt gemenskapsprogram för att skydda barn som använder Internet och annan kommunikationsteknik, EUT C 2, 7.1.2009, s. 2

— Yttrande från Europeiska datatillsynsmannen av den 22 februari 2010 om Europeiska unionens pågående förhandlingar om ett handelsavtal om åtgärder mot varumärkesförfälskning (Acta-avtalet).

Se även artikel 29-arbetsgruppens arbetsdokument om datas-kyddsfrågor och immateriella rättigheter (WP 104), antaget den 18 januari 2005.

⁽¹⁾ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EGT L 8, 12.1.2001, s. 1.

⁽³⁾ KOM(2010) 94 slutlig.

9. Han ifrågasätter till att börja med den eventuella övervakning av Internet som skulle kunna leda till en sådan spärrning. Övervakning och spärrning kan innefatta olika åtgärder, bland annat skanning av Internet, identifiering av olagliga eller misstänkta webbplatser och spärrning av tillträde för slutanvändare, men även övervakning av slutanvändarnas uppträdande på Internet när de försöker komma åt eller ladda ned sådant innehåll. De verktyg som används är olika och innebär olika grader av inkräktande, men ger upphov till liknade frågor när det gäller Internetleverantörernas roll i behandlingen av informationsinnehåll.

10. Dessa övervakningsåtgärder får konsekvenser när det gäller uppgiftsskydd, eftersom enskilda personers personuppgifter kommer att behandlas, däribland information om offer, vittnen, användare eller leverantörer av innehåll. Europeiska datatillsynsmannen har i tidigare yttranden uttryckt sin oro när det gäller övervakning av enskilda av aktörer inom den privata sektorn (t.ex. Internetleverantörer eller upphovsrättsinnehavare), inom områden som i princip faller under brottsbekämpande myndigheters behörighet⁽¹⁾.

— Europeiska datatillsynsmannen understryker att övervakning av nätet och spärrning av webbplatser skulle utgöra ett syfte som inte är kopplat till det kommersiella syftet för Internetleverantörer: det skulle väcka frågor när det gäller laglig behandling och korrekt användande av personuppgifter enligt artikel 6.1 b och artikel 7 i direktivet om uppgiftsskydd⁽²⁾.

— Europeiska datatillsynsmannen ifrågasätter kriterierna för spärrning och betonar att en uppförandekod eller frivilliga riktlinjer inte skulle medföra tillräcklig rätts-säkerhet i detta hänseende.

— Europeiska datatillsynsmannen understryker också riskerna med en eventuell svartlistning av enskilda och deras möjligheter att få upprättelse inför en oberoende myndighet.

11. Europeiska datatillsynsmannen har redan vid flera tillfällen slagit fast att "övervakningen av Internetanvändarnas beteende och insamlingen av deras IP-adresser utgör ett intrång i deras rätt till skydd för sitt privatliv och sin korrespondens (...). Denna ståndpunkt överensstämmer med Europadomstolens rättspraxis⁽³⁾". Med tanke på detta intrång

krävs bättre garantier för att övervakning och/eller spärrning endast sker mycket riktat och under rättslig kontroll, och att missbruk av mekanismen förebyggs genom lämpliga säkerhetsåtgärder.

II.2. Inrättande av ett nätverk av telefonjourer

12. Inom programmet för säkrare Internet planeras i enlighet med skäl 13 i förslaget ett nätverk av telefonjourer, och Europeiska datatillsynsmannen har yttrat sig om detta enligt ovan. En av kommentarerna gäller just villkoren för hur information skulle samlas in, centraliseras och utbytas: Det finns behov av en exakt beskrivning av vad som ska anses som olagligt eller skadligt innehåll, vem som kan samla in och lagra information och enligt vilka specifika garantier.

13. Det är särskilt viktigt med tanke på konsekvenserna av rapporteringen: utöver informationen som gäller barn kan det handla om personuppgifter för varje enskild person som på något sätt har anknytning till den information som sprids på nätet, exempelvis information om en person som misstänks för olämpligt uppträdande, oavsett om det handlar om Internetanvändare eller leverantörer av innehåll, men även information om en person som rapporterar misstänkt innehåll eller den som utsatts för övergrepp. Alla dessa personers rättigheter måste beaktas när rapporteringsförfaranden utarbetas och de bör beaktas i enlighet med befintliga ramar för uppgiftsskydd.

14. Det är också högst sannolikt att information som samlas in via dessa telefonjourer kommer att användas i samband med åtal i fallet. När det gäller kvalitets- och integritetskrav bör ytterligare villkor införas för att säkerställa att information som betraktas som digitala bevis har samlats in och lagrats korrekt och därför kommer att vara godtagbar som bevis inför rätta.

15. Garantier för övervakningen av systemet, i princip av brottsbekämpande myndigheter, är avgörande beståndsdelar att rätta sig efter. Insyn och oberoende möjligheter till upprättelse för enskilda är andra grundläggande komponenter som bör ingå i ett sådant system.

III. SLUTSATSER

16. Även om Europeiska datatillsynsmannen inte har några skäl att invända mot utarbetandet av en stark och effektiv ram för att bekämpa sexuella övergrepp, sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi, insisterar han på behovet av rätts-säkerhet när det gäller alla inblandade aktörer, inbegripet Internetleverantörer och enskilda som använder nätet.

⁽¹⁾ Se de båda yttranden från datatillsynsmannen som nämns ovan.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽³⁾ Europeiska datatillsynsmannens yttrande om ACTA, s. 6.

17. I förslaget nämns behovet av att ta hänsyn till grundläggande rättigheter för slutanvändare, vilket välkomnas, men det är inte tillräckligt: det bör kompletteras med en skyldighet för medlemsstater att se till att det finns harmoniserade, tydliga och detaljerade förfaranden för att bekämpa olagligt innehåll, under överinseende av oberoende offentliga myndigheter.

Utfärdat i Bryssel den 10 maj 2010.

Peter HUSTINX
Europeiska datatillsynsmannen
